

Sędzia

261201

Inna nazwa zawodu: nie występują

Zadania i czynności

Sędzia, zaliczany do grona prawników, zajmuje się wymierzaniem sprawiedliwości, czyli ferowaniem wyroków. Po zaznajomieniu się z aktami sprawy, która wpłynęła do sądu, po wysłuchaniu zeznań świadków i wyjaśnień oskarżonych, po zapoznaniu się z dowodami oraz wynikami ekspertyz musi podjąć właściwą decyzję w oparciu o przepisy prawa: uznając winę oskarżonego o popełnienie przestępstwa wymierzyć mu sprawiedliwą karę lub uwolnić go od zarzutów, gdy uzna, że brakuje dostatecznych dowodów winy.

Sędziowie w swoich decyzjach są niezawisli i podlegają wyłącznie ustawom. Od wydanych przez nich wyroków strony mogą odwołać się do sądu wyższej instancji.

Ponieważ rodzaj wnoszonych spraw jest bardzo różnorodny, dlatego sądy podzielone są na wydziały, w których, odpowiednio, rozpoznawane są sprawy z zakresu: prawa karnego, prawa cywilnego, prawa rodzinnego i opiekuńczego, prawa pracy i ubezpieczeń społecznych.

Od tego, w którym sądzie i wydziale sędzia pracuje, zależą czynności, jakie wykonuje przy prowadzeniu spraw. Na przykład przy oskarżeniu o popełnienie najcięższych przestępstw (zabójstw, napadów z bronią w ręku), sędzia sądu wojewódzkiego wysłuchuje prokuratora (czasami oskarżycieli posiłkowych), obrońców (prywatnych lub z urzędu), świadków, ewentualnie ofiar i oskarżonych. Aby uznać czyjaś winę lub niewinność, musi także zapoznać się z dowodami oraz prawidłowością postępowania organów ścigania (policji, prokuratury, UOP). Niekiedy niezbędne jest także poznanie opinii biegłego - eksperta w danej dziedzinie, który potrafi ocenić bardziej skomplikowane, niezrozumiałe dla niewtajemniczonych zagadnienia.

Biorąc pod uwagę zeznania, akt oskarżenia, opinie biegłych i punkt widzenia obrony sędziowie muszą wydać sprawiedliwy wyrok. Taki, który opierając się na obowiązującym prawie będzie również uwzględniał indywidualne cechy każdego przypadku.

Sędziowie sądów rejonowych wykonują podobne czynności, tyle że rozpatrują lżejsze sprawy z rejonu, który podlega właściwości danego sądu. Dodatkowo sędziowie sądów rejonowych, głównie z wydziałów karnych, podejmują decyzję o zatrzymaniu osób podejrzanych o popełnienie czynów karalnych w areszcie tymczasowym na okres dłuższy niż 48 godzin.

Ponadto część sędziów (z wydziałów rodzinnych i opiekuńczych) ma za zadanie ocenić, czy słusznie umieszczono jakąś osobę w szpitalu psychiatrycznym wbrew jej woli. W takim wypadku sędzia udaje się do szpitala i na miejscu zapoznaje się z opinią lekarzy i dokumentacją.

Poza wypowiedziami ustnymi w czasie czynności procesowych czy ogłaszania wyroku na sali sądowej sędziowie muszą jeszcze wypowiadać się pisemnie, tzn. pisać

uzasadnienia swoich orzeczeń lub decyzji np. o odroczeniu sprawy.

Występując na sali sądowej sędzia zakłada togę, która jest jego strojem urzędowym, a także symbolem powagi sądu. Musi zatem dbać o to, aby stający przed sądem tej powagi nie naruszali.

Do obowiązków sędziego należy także informowanie uczestników postępowania o ich prawach i obowiązkach. Musi także czuwać nad prawidłowym obiegiem dokumentacji oraz należytym i terminowym wykonaniem zarządzeń.